

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 13/2 2024 s. 776-800, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

**AZERBAYCAN SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETİ PİYONER TEŞKİLATI'NDA
ÇOCUKLARA YÖNELİK VERİLEN OKUL DIŞI KORO EĞİTİMİ***

Mammadalı MAMMADALIYEV**

Türker EROL***

Geliş Tarihi: 24 Ocak 2024

Kabul Tarihi: 18 Mart 2024

Öz

Bu makalede Sovyetler Dönemi Azerbaycan'da çocuklara yönelik okul dışı kurumlarda müzik eğitimi veren koro derneklerinde yapılan çalışmalar ele alınmıştır. Araştırma doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiş olup Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ndeki (ASSC) okul dışı koro derneklerinin kuruluşu, işleyişi, organizasyonu ve amaçları ele alınmıştır. Verilerin toplanmasında koro eğitimi ile ilgili o dönem yazılmış L. Şamina'nın (Л. Шамина) "Okul dışı koro topluluklarıyla çalışmalar" (Работа с самостоятельным хоровым коллективом), R. Kurbanov'un (Р. Гурбанов) "Okul dışı faaliyet kapsamında müzik dernekleri" (Өзфәалијјәт мусиги дәрнәкләри), ve L. Abelyan'ın (Л. Абелян) "Okul ve okul dışı kurumlar için programlar" (Программы для внешкольных учреждений и общеобразовательных школ) adlı metotlar ve konu ile ilgili arşiv belgelerinden faydalanılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda o dönem kurulan koro topluluklarının organizasyon ve işleyiş bakımından oldukça sistemli bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca kurulan koro dernekleri ve bu derneklerin yürüttüğü faaliyetlerin rejimin ideolojik amaçları doğrultusunda bir propaganda sahası olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Sovyetler Dönemi, piyoner, koro eğitimi, müzik eğitimi, okul dışı eğitim.

**CHOIR EDUCATION PROVIDED BY THE PIONEER
ORGANIZATION FOR CHILDREN IN OUT-OF-SCHOOL
INSTITUTIONS IN THE SOVIET SOCIALIST REPUBLIC OF
AZERBAIJAN**

Abstract

In this article, the studies carried out in choir associations that provided music education in out-of-school institutions for children in Azerbaijan during the Soviet period were discussed. The research was carried out by document analysis method, and the establishment, functioning, organization

* Bu makale, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Bilim Dalı doktora öğrencisi Mammadalı MAMMADALIYEV tarafından hazırlanmakta olan "Sovyetler Dönemi Piyoner Teşkilatı Kültür ve Sanat Politikaları Bağlamında Müzik Eğitimi (Azerbaycan Örneği)" başlıklı doktora tezindeki verilerden faydalanılarak yazılmıştır.

** Öğr. Gör.; Iğdır Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, mamedik.aicu@gmail.com

*** Doç. Dr.; Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, trkerol76@gmail.com

and purposes of extracurricular choir associations in the Azerbaijan Soviet Socialist Republic (ASSC) were discussed. The data for this study were collected from the methods and topics related to choir education during that period, namely, "Work with out-of-School Choir Groups" by L. Shamina, (Л. Шамина) (Работа с самодеятельным хоровым коллективом), "Music associations within the scope of extracurricular activities" by R. Gurbanov, (Р. Гурбанов) (Өзфәалијәт мусиги дәрнәкләри) and "Programs for schools and non-schools" by L. Abelyan (Л. Абеян) (Программы для внешкольных учреждений и общеобразовательных школ). In line with the data obtained, it can be seen that the choral communities established at that time had a very systematic structure in terms of organization and functioning. In addition, it can be said that the established choir associations and the activities carried out by these associations are a propaganda field in line with the ideological aims of the regime.

Keywords: Soviet Era, pioneer, choir education, music education, out-of-school education.

Giriş

Ekim Devrimi Sovyet Rusya açısından oldukça önemli bir dönüm noktasıdır. Daha 19. yy. ortalarında Batı Avrupa ülkelerinde, sendikaların ve işçi partilerinin oluşumuyla birlikte, Uluslararası İşçi Dayanışması gibi örgütler ortaya çıkmıştır. Bu dönemde gençlere yönelik kurulan örgütler, toplumun değişim ve dönüşümünü sağlayacak öncüler olarak değerlendirilebilir.

Karl Marks ve Friedrich Engels (1929, s. 485-486) bu duruma dikkat çekmişler ve 19. yüzyılın ortalarına gelindiğinde çocukların ebeveynleri tarafından sömürülmesinin sona erdirilmesi fikrini ileri sürmüşlerdir. Bu bağlamda V. Lenin'in "Biz her zaman ilerici sınıftan gençlik partisi olacağız!" (1972, s. 163) ifadesi, 20. yüzyılın başlarında Sovyet Rusya'nın gençlere yüklediği anlamı oldukça net bir şekilde ifade etmektedir.

Kahya ve Oktik gençlik kavramını sosyolojik açıdan incelerken yakın tarihte ortaya çıktığını belirtmekte ve yaklaşık yüz yıldır "sosyolojinin nesnesi" olarak değerlendirmektedirler (2019, s. 434). Böylelikle, 19. yy.'dan 20. yy.'a geçişte, insanlık kültüründe yeni bir fenomen ortaya çıkmaktadır: toplumsal gençlik ve çocuk birlikleri. Hızla ilerleyen kapitalizm, yeni ekonomi ve ilişki biçimlerinin olduğu toplumlarda, yeni ilişkilerin şekillenmesine yol açmıştır. Küresel ölçekte gerçekleşen devrim dalgası, daha yüksek bir bilgi düzeyi ve bireysel özgürlük taleplerini beraberinde getirmiştir. Eğitim ve öğretim, devletin önemli bir konusu hâline gelerek, eğitim zorunluluğunu getirilmesine yönelik yeni yasalar kabul edilmekteydi. Kudinov, Sovyet Devleti'nin kuruluşundan itibaren çocuklar ve gençler için yeni toplumsal birliklere ihtiyaç duyulmasındaki temel gerekçelerin; devletin üretim ilişkilerinden, toplumun üst yapı unsurlarından ve en önemlisinin ideolojideki değişimden kaynaklandığını belirtmektedir (2017, s. 17).

Bu gerekçeler bağlamında içerik ve faaliyet biçimleri, sosyal ve ulusal, cinsiyet bileşimi, siyasi ve dinî yönelimleri açısından çeşitlilik gösteren çok sayıda çocuk grupları oluşmaya başlamıştır. A. Leykin, 1917-1925 yılları arasında Komsomol ve onun öncüleri dışında, siyasi bir yönelimi olan 35'ten fazla gençlik birliği ortaya çıktığını, bunlar arasında 12 sosyal demokrat, 14 milliyetçi, 3 anarşist, 6 kadet yakını (Rusya'daki askerî öğrenciler) ve 20 ulusal birlik bulunduğunu, ayrıca 60'tan fazla ulusal dinî örgütün kurulduğunu, bunların arasında 10'dan fazla Ortodoks ve Katolik, neredeyse 30 Müslüman ve 20'den fazla Siyonist

örgütün bulunduğunu söylemektedir (Лейкин, 1987, s. 50). Öte yandan Preobrajenski'nin (1915, s. 55) kaynaklarında Çarlık Rusya'dan kalan İzci Harekâtı'nın üye sayıları da güçlü bir tablo oluşturmaktaydılar. Kudinov bu durumu, "Söz özgürlüğü getiren devrimler, çocuklar ve gençler kaderlerini değiştirme arzusuyla, toplumsal birliklere katılım sağlamaya başladılar." (2017, s. 18) şeklinde değerlendirmektedir.

Böylece 19 Mayıs 1922'de 2. Rusya Komsomol Konferansı'nda, çocuk komünist birliklerin yaygın olarak oluşturulmasına karar verildikten sonra, aynı yılın Ekim ayında Rusya Komsomol Gençlik Birliği'nin (RKGB) 5. Ulusal Rusya Kongresi'nde SSCB'nin farklı şehirlerinde var olan tüm çocuk birliklerinin bir çocuk komünist teşkilatı adı altında "Spartacus adına Genç Piyonerler" olarak birleştirilmesine karar verildi (ACCOSBA, Fond 159, 1923-1924, s. 4). Dolayısıyla tüm çocuk hareketleri komünist gençlik örgütüne bağlanıyordu. Böylece tüm çocuk hareketleri, Komsomol ve onun rehberliği altında faaliyet göstererek komünist parti yönergelerine uyumak zorundaydı. V. Lenin'in ölümünden sonra 21 Ocak 1924'te Komsomol Merkez Komitesi'nin kararıyla Spartacus adına Genç Piyonerler teşkilatının adı değiştirilerek "V. İ. Lenin adına Genç Piyonerler Teşkilatı" olarak adlandırıldı ve kapatılana kadar aynı isimle anıldı (RDSPTA, 1924, s. 27).

Sovyet Rusya'nın Kızıl Ordusunun saldırısı sonucunda, 1920 yılının Nisan ayında Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti dağıldı (İsmayılov, 2016, s. 19). Bağırzade'nin belirttiği gibi, önde gelen Komsomol merkezlerinin girişimiyle 1920'li yıllarda Azerbaycan'da özellikle Bakü'de çocuk grupları oluşmaya başladı. Komünist Partisi önderliğinde Azerbaycan halkı ve özellikle Azerbaycan gençliği için yeni bir hayat yazılıyordu (Багирзаде, 1976, s. 9). Dolayısıyla, Azerbaycan'da devlet, ekonomi ve kültürel hayatta büyük değişikliklerin başlangıcını simgeliyordu. İşçi ve emekçi sınıfın çocuklarına okula erişilebilerek ve ülkede tüm halklar için eğitimde eşitliğin sağlanmasıyla, bilim ve kültürü geliştirerek köklü bir dönüşüm gerçekleşeceği açıktı ancak asıl amaç gençler ve çocuklarla ilgili hedefleri yeni sosyalist toplumun insanlarını yetiştirmektir.

Kısaca yeni rejimin ihtiyacı ve hedefi, tüm ülke gençliğini bir araya getiren komünist ideolojiyi benimsemiş bir gençlik hareketini organize etmektir. Azerbaycan'da fabrikalarda ve özellikle yetimhanelerde çocuk hareketi oluşmaya başladı ve zamanla gruplarının nüfusu aşırı arttığı için bazı yetimhaneler "Piyoner Evi" adını taşımaya başladı. İlk Piyoner gruplarının kurulduğu o dönemde ve var olmasına rağmen, Azerbaycan'da bir Piyoner Teşkilatı resmî olarak açıklanmamıştı. Bakü Komsomol Komitesi Başkanlığı 6 Aralık 1922'de Bakü'de bir "Çocuk Hareketi Haftası" düzenlemeye karar verdi ve 14 Aralık'taki bir toplantıda çocuk hareketinin tüzüğünü onayladı (ACCOSBA, Fond 159, 1922, s. 44-46).

Bu tarihlerde Moskova merkez izci birliklerine yönelik koşulsuz olarak yasaları, gelenekleri, yemin sözlerini ve genç piyoner adının kabul edileceğini aksi takdirde dağıtılacaklarını (kapatılacaklarını) bildiren bir ultimatoma sundu (Слезин, 2002, s. 64). Bu ultimatoma Rusya'nın bütün şehirlerine telgraf ile gönderildikten sonra, Azerbaycan'da bütün çocuk örgütleri dağıtıldı ve yerine "Spartacus" adını taşıyan kulüplere dönüştürüldü (ACCOSBA, Fond 159, 1923-1924, s. 4). Ancak 1924 yılının başında Lenin'in ölümüyle ilişkili olarak, RKGB Merkez Komitesi, Transkafkasya Komünist Merkez Komitesi, Merkezi ve Transkafkasya "Spartacus" Bürosu Genel Kurulu oy birliğiyle, SSCB'de ve TSFSK'de (Transkafkasya Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti) var olan tüm çocuk komünist

örgütlerini “V. Lenin Adına Çocuk Komünist Teşkilatı” olarak yeniden adlandırmaya karar vermiştir (ACCOSBA, Fond 158, 1923-1924, s. 13).

1. Yöntem

Bu araştırma, nitel bir yöntem olan doküman incelemesi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek doküman incelemesinin hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsadığını ve nitel araştırmada doküman incelemesinin tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceğini belirtmektedir (2021, s. 189). Bu bağlamda araştırmaya yönelik verilerin toplanmasında koro eğitimi ile ilgili o dönem yazılmış L. Şamina'nın (Л. Шамина) “Okul dışı koro topluluklarıyla çalışmalar” (Работа с самодеятельным хоровым коллективом), R. Kurbanov'un (Р. Гурбанов) “Okul dışı faaliyet kapsamında müzik dernekleri” (Өзфәалијјәт мусиги дәрнәкләри), ve L. Abelyan'ın (Л. Абелян) “Okul ve okul dışı kurumlar için programlar” (Программы для внешкольных учреждений и общеобразовательных школ) adlı metotlar ve konu ile ilgili arşiv belgelerinden faydalanılmıştır. Ele alınan metotlar ve arşiv belgeleri doğrultusunda Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ndeki (ASSC) okul dışı koro derneklerinin kuruluşu, işleyişi, organizasyonu ve amaçları ele alınmıştır.

2. Bulgular

2.1. ASSC'de Piyoner Evleri ve Saraylarında Verilen Müzik Eğitimi Özelinde İdeolojik Propaganda

1920-1930 yılları arasında SSCB'de sanayi, tarım ve özellikle eğitim alanları güçlendirmek amacıyla bir takım yeni kararlar ve kanunlar alınmaya başlamıştı. Ülkede cehaleti yok etmek adına ve komünist düşünceyi benimseyen yeni nesiller yetiştirmek için ülkede yeni eğitim programları geliştirmekle beraber okul dışı çalışmaları büyük önem taşımaya başlamıştır. Bununla bağlı, N. Krupskaya, çocuk pedagojisini konu alan makalelerinde ve yaptığı konuşmalarında çocuklara yönelik okul dışı faaliyetler hakkındaki düşüncelerini “Çocuk ihmalinin ortadan kaldırılması gerekiyor. Aile terbiyesi yerine kolektiflerinin eğitici etkisi gelmelidir. Bu etki düzenli olmalı ve gençlerimizin okul dışı tüm yaşamlarını kapsamalıdır.” (1959, s. 367-368) şeklinde ifade etmektedir. Bu düşüncelere dayanarak, Sovyetler Birliği genelinde okul dışı eğitime yönelik büyük bir çalışma yürütülmeye başlandı. Ülkenin her köşesinde Piyoner Evleri, Medeniyet Evleri, çeşitli kulüpler, kulüp birimleri, çocuk kampları, çocuk rehabilitasyon ve spor sağlık merkezleri gibi kurumlar açılmaya başlamıştır (Назарли, 2018, s. 7).

Komünist çocuk hareketinin kurulmasıyla Azerbaycan'daki tüm okul dışı kurumlar yeniden yapılandırılmaktaydı. Çocuk Komünist Hareketi'yle ilgili arşiv belgelerinin neredeyse tümünde, çocuklarda dönüşüm sürecini üç aşamalı olarak gözlemek mümkündür: Önce teşkilata çekmektir, sonra eğitmektir (ya da yeni bir yaşam algısını yerleştirmek) ve ardından yönlendirmektir. Bazı arşiv belgelerinin içeriğinde, Piyoner Teşkilatı Merkezî Komite tarafından tüm bölge komitelerinden, merkez komitelerinden, Piyoner Merkez Bürolarından ve diğer kurumlardan Piyoner sayısının, milliyetlerinin, okul dışı çalışmalar için yönergeler, yaz kampları hakkında ve orada gerçekleşen çalışmalardan sürekli olarak bilgiler istenmekteydi. Bunlarla birlikte politik propaganda, din karşıtı propaganda ve okuma yazma bilmemenin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalar için her döneme ait sıradaki görevler belirlenerek gönderiliyordu. 20-30'lu yıllara ait hemen hemen her belgede özellikle Türkleri Piyoner

Teşkilatına çekmek ve bu amaç doğrultusunda bütün literatürün Türkçeye çevrilmesi gerektiği gibi ifadeleri sıkça görmekteyiz. Bu genelelerde dikkat çeken unsurlardan biri de “Kulüp Çalışmaları” başlığı altında okul dışı çalışmalara ayrılan yerdir. Nazarlı'nın belirttiği gibi “Kültür ve aydınlatma görevlilerine en ağır yük düşmekteydi.” Bu yük, kitlelerin bilincine ve önlerine konan görevleri anlama zorunluluğunu ve aydınlık bir gelecek adına tüm talimatları kutsal bir inançla kabul etme gerekliliğini yerleştirmeliydi (2018, s. 7).

Böylece kulüp çalışmaları, eğitim ve propaganda çalışmalarının önemli bir parçası hâline gelmekteydi. Azerbaycan'ın Sovyet iktidarı etkisinde olduğu dönemde, Azerbaycan'da farklı türde birçok kulüp faaliyet göstermekteydi ancak 1923 yılına ait arşiv belgelerine bakıldığında, Azerbaycan'da gençlik birimleriyle beraber faaliyet gösteren Komsomol'a bağlı sadece 3 Komsomol kulübü mevcuttu; tüm Transkafkasya'da ise 15 kulüp bulunmaktaydı. Bu durumda, kulüp sayısından memnuniyetsizlik ifade edilirken, aynı zamanda son dönemde kulüplerde yapılan çalışmanın halk arasında büyük sonuçlar getirdiğine dikkat çekiliyor; özellikle de drama, müzik, koro gibi alanlarda kulüp çalışmalarına odaklanıldığı belirtilmektedir (ACCOSBA, Fond 158, 1923-1924, s. 118).

Kulüplerde okul dışı etkinliklerin önemini belirten 6 Ekim 1923 tarihli bir arşiv belgesinde Azerbaycan Komünist Gençler Birliği Merkez Komitesi Sekreterliği'nin toplantısında kabul edilen kararlarında; eğitim çalışmalarının en yaygın ve en kabul edilebilir yöntemlerinden biri kulüp çalışması olarak belirlenmiştir ancak kulüp sadece bir dinlenme yeri değil, aynı zamanda terbiye çalışmalarının bir parçası olduğu vurgulanmaktadır. Okul dışı eğitimin komünist düşünce doğrultusunda tüm gençleri kapsaması gerektiği belirtilirken kulüplerin geziler, oyunlar ve çeşitli yarışmaların düzenlenmesi istenmiştir (ACCOSBA, Fond 159, 1923, s. 80). Söz konusu hususlarda daha hızlı başarı elde edebilmek için şu kararlar alınmıştır:

1. Mevcut müfrezeleri güçlendirmek; müfrezelerin bulunmadığı yerlerde ivedi bir şekilde drama, koro, edebiyat, spor, doğa-bilimsel ve siyasi müfrezelerin düzenlenmesi;
2. Komsomol kitlelerinin daha geniş katmanlarını kulüplere dâhil etmek için çalışmalarını sahneye çıkararak gösterişli hâle getirmek (ACCOSBA, Fond 159, 1923, s. 80).

Böylelikle Sovyetler Birliği Dönemi'nde sanatsal faaliyetler ciddi bir önem taşımaktaydı. Toplumun ruh hâline, baskın değer yargılarının oluşumuna ve genel olarak toplumsal bilincin şekillenmesine sanatsal müzik performanslarının içinde olan şarkı biçimi büyük etkiye sahiptir. XX. yüzyılın başlarında Sovyetler Birliği'nin kültürel hayatında geniş kitlelere hitap eden şarkıların devrim yarattığını, yeni bir propaganda aracı olarak doğduğunu görmekteyiz. Devrim sırasında La Marseillaise, Enternasyonal, Varchavianka gibi mücadeleci şarkılar Rusya Sosyal Demokrat Partisi tarafından desteklenmekteydi ve bununla ilgili şarkı biçimini Buhmeyer, “İşçilerin şarkı repertuarı, devrimle ayrılmaz bir parça hâline geldi.” (1962, s. 5) şeklinde nitelendirmektedir.

Sovyetler Birliği Dönemi'nde kaleme alınan her şarkının, kendi yaratılış öyküsü vardı; genellikle önemli bir tedbire, kutlamaya, bayrama özgü nitelik taşıyan temalar içermekteydi. Metinler farklı içeriklere sahip olmakla beraber, çoğunlukla ajitasyon karakter taşımaktaydılar. Bu; mevcut iktidar rejimini desteklemek, liderin sürdürdüğü çok uluslu halkı aydınlık ve güzel bir geleceğe yönlendirmekle ilgili sürdürülen istikrarlı bir kültürel tema, çalışma, emek ve birlik çağrıları veya aydınlık bir gelecek için mücadeleye yönlendiren şarkılar gibi çeşitli konuları

içermekteydi. Kısaca bu şarkılar o dönemin insanların düşüncelerini ifade etmekteydiler ve Preobrajenski'nin ifadesiyle "Bu şarkıları insanlar anladılar, kabul ettiler, sevdiler ve nesilden nesle aktardılar; aynı zamanda kahraman ve zafer kazanan kuşağın karakterini eğiterek şekillendirdiler" (2015, s. 99). Bruggemann ise, Sovyetler Birliği'nin kurulduğu dönemde, nüfusun büyük bir kısmının hâlâ okuma yazma bilmemekte olduğunu ve bu nedenle şarkıların "siyasi doktrinlerin yayılması için ideal bir araç" hâline geldiğini söylemektedir (2003, s. 29). Bununla birlikte Belousenko ve Starodubtseva'ya göre, Sovyet iktidarının ilk yıllarındaki istikrarsız koşullarda küçük müzik türlerine hitap etmeleri oldukça doğaldı ve şarkı, dinleyiciye çok anlaşılır ideolojik kavramları iletebilme özelliğine sahip olduğundan, bu da toplumu bir araya getirmeye, mücadeleye devam etmeye teşvik etmeye yardımcı olduğunu düşünmektedirler (2017, s. 61).

Böylece ülkenin kültürel politikasının prensip ve yöntemleri, çok uluslu nüfusu kapsayarak özellikle gençlerin ve çocukların dünya algılarını değiştirmeye yöneliktir. Duşçkina'ya göre, Piyoner şarkılarında dikkat çeken bir fenomen vardır; bu fenomen, bir tür psikotrop madde işlevi gören, kişinin ruh hâlini yükselten ve iyileştiren, enerjisini ve potansiyelini artıran ve bu sayede çeşitli yaşam engellerini aşmasına yardımcı olan bir olgu olarak değerlendirilmektedir (2013, s. 162).

Sovyetler Birliği'nde Piyoner Örgütü'nün kurulmasıyla, emekçi ruhunu yansıtan ve sosyalist ideallere bağlılığı gösteren bu şarkıların ana temaları gençlerin şarkılarına geçerek, onları devrimci bir ruhla yetiştirmeye amaçlıyordu. Bu bağlamda, piyoner faaliyetleri, çocuklara ve gençlere özgü şarkılar aracılığıyla işçi sınıfın şarkı temalarını ideolojik mesajların iletilmesinde önemli bir rol oynadı. Bununla ilgili Krupskaya ilkbahar dönemi 1922 yılında Merkezî Komsomol toplantılarının birinde Piyonerler Teşkilatı'nın kurulması şarkısız başlamanın mümkün olmadığını dile getirmiştir. Krupskaya'nın sözlerine dayanarak: "Bu işe şarkısız başlamak olmaz. Yoldaşlar, Piyonerlerin kendi şarkısı olsun diye düşünülmelidir. Öz, Sovyet şarkısı!.." (Очаковская, 1982, s. 15).

Sovyetler Birliği Dönemi'nde Piyonerler için çok fazla şarkı bestelenmiştir. Bu şarkılar genellikle kolektif ruhunu aşlamak, gençler arasındaki dayanışmayı ve komünist partisine özveriye vurgulamak, ayrıca genç neslin devlete olan sadakatini pekiştirmek amacıyla bestelenmiştir. Aynı zamanda şarkıların metinlerinde sosyalist ideoloji ve savaşçı, devrimci ruhu yüceltmekteydi. Böylece bu şarkılar, Piyonerlerin vatanlarına olan bağlılıklarını pekiştirmek, komünizme duydukları inancı güçlendirmek amacıyla bestelenmekteydi. Genelde marş benzeri şarkılar, kampta düzenlenen toplu etkinliklerde, resmî törenlerde veya gençlik toplantıları gibi organizasyonlarda sıkça seslendirilmekteydi. Piyoner şarkılarında bahsi geçen temalar dışında vatanseverlik, dayanışma, dostluk, sükût, emek değerleri ve parlak bir sosyalist geleceğin inşa arzusu vurgulanmaktaydı.

2.2. Sovyet Azerbaycan'da Piyonerlere Verilen Koro Eğitimi

Koro sanatı insanları bir araya getirerek aynı eseri söyleyerek birlik duygusunu oluşturmaktadır (Ощепкова, 2017, s. 11). Xu, koro sanatını ile ilgili insanları maddi varlıkların sağlayamayacağı ruhsal ve psikolojik bir doyuma yönlendirdiğini söylemektedir. Ayrıca korolarının popülerliği, siyasi partilerin prensip ve düşüncelerini halka duyurma, insanların morallerini yükseltme, kolektivizm ruhunu geliştirme, insanların ruhsal yaşamlarını

zenginleştirme, pozitif enerjiyi teşvik etme ve estetik duygularını geliştirme konularında önemli bir rol oynadığını değerlendirmektedir (2021, s. 189).

Sovyetler Dönemi'nde işçi sınıfının politik bilincini artırma ve bilinçli bir şekilde birleşip kenetlenmesini sağlama amacıyla kitlesel olarak şarkı söyleme daha Ekim Devrimi öncesinden yaygın bir şekilde benimsenmiştir. İşçilerin politik mitinglerinde özellikle La Marseillaise ve Enternasyonal gibi devrimci şarkılar ve marşlar eşliğinde gerçekleşmekteydi. İşçi sınıfının savaş marşlarının rolünü yüksek değerlendiren V. Lenin, Enternasyonal'ın söz yazarını Eugène Pottier'i "şarkı vasıtasıyla en büyük propagandistlerden biri" olarak değerlendirmekteydi (1968, s. 274).

Bu nedenle, Sovyetler Birliği'nde koro, devlet tarafından yüksek değer verilen bir sanat dalı olarak kabul edilmekteydi ve okul dışı eğitimin en çok talep gören alanlarından biri hâline geldi. Medeniyet Evleri, Piyonerler Evleri, Piyonerler saraylarındaki koro topluluklarının programları ve içerikleri büyük bir çeşitlilik göstermekteydi, bu nedenle Sovyet Dönemi boyunca korolarla çalışmalar yürütmek için birçok metot yazıldı. Bununla ilgili R. Gurbanov Azerbaycan'da okul dışı müzik dernekleri için geliştirdiği metotta faaliyet gösteren müzik derneklerinde özellikle koro toplulukları oluşturulmasının önemli olduğunu vurgulamaktadır (1964, s. 9).

Şamina, (1981, s. 3) amatör koro topluluklarıyla çalışma için yazdığı metodik rehberinde amatör koro toplulukların temel amacını; amatör vokal sanatı prensiplerini öğretmek, onları müzikal olarak aydınlatmak şeklinde tanımlamaktadır. Aynı zamanda Şamina (1981, s. 5) amatör koroyu geniş halk kitlelerinin özgün bir faaliyet biçimi olarak ele almaktadır ve bunu, kitle kültür hareketi fikrini ve sanatı birleştiren özgün bir dal olarak nitelendirmektedir. Sanatsal amatör koro faaliyetinin bu iki yönü, özellikle toplumsal-politik ve estetik tarafları, Şamina'ya göre sıkı bir diyalektik ilişki içindedir ve bu, onun ilerici gücünün kaynağını oluşturmaktadır. Abelyan ise okul dışı kurumlarda verilen koro eğitiminin amacını çocuklarda koro kültürüyle müziğin estetik duygularını bir araya getirmek olarak değerlendirmektedir (1981, s. 77).

2.3. Azerbaycan'da Okul Dışı Koro Derneği Kurma Aşamaları

Azerbaycan'da okul dışı kültür ve aydınlanma kurumlarında koro dernekleri belirli kurallara ve kanunlara bağlı olarak kurulmaktaydı. Gurbanov'un belirttiği gibi, koro dernek kurmanın hazırlık aşamalarını belirli kuruluşların (Komsomol Örgütü, kulüp konseyi, amatörler birliği, aktivistler vb.) yardımıyla ve derneğe yeni üyeleri çekmekle gerçekleşmekteydi. Yeni bir koro derneği kurmanın ilk aşamasına dernek yöneticisi, nedenine ve nasıl çalışacağına dair doküman hazırlayarak, ayrıca özel bir çalışma planı çizerek başlamaktaydı (1964, s. 13).

Gurbanov, her amatör koro topluluğunda 4-5 kişilik koro konseyleri veya koro büroları olduğunu, bu konseyler (bürolar) koro kolektifi içinde sanatsal ve organizasyon işlerden, yeni üyelerin kaydını oluşturmak, üyelerin devamsızlıklarını yazılı bir şekilde tutmak; koronun kütüphanesinden, envanterinden, kostümlerinden sorumlu olup çalışmalarını yürütmek için dersliklerin düzenlenmesinden sorumlu olduğunu belirtmektedir. Gurbanov, bu konsey ve büroların gerçekleşen etkinlikleri, konserleri fotoğraflamak ve koro hakkında duvar gazetelerini hazırlamak için görevlendirildiklerini, aynı zamanda koro yönetimi ve koro üyelerine sağlık ve hijyen kuralları hakkında bilgi verildiğine dikkat çekmektedir (1964, s. 13). Şamina ise koristlere derslere başlamadan önce enfeksiyon hastalıkları geçirdikleri dönemlerde, ateşli bir durumda, ciddi mutasyon dönemlerinde, adet dönemlerinde, aşırı yorgun hâllerinde, ayrıca aç

karnına koro derslerine katılmamaları hakkında bilgi verilmesini gerektiğini belirtmektedir (1981, s. 35).

2.4. Koro Topluluğunda Eleme Aşamaları

Azerbaycan'da kurulan koro derneklerine eleman seçilirken müzik yeteneğini değerlendirmek için belli eleme aşamaları planlanmıştı.

Azerbaycan'da koro derneklerinde yetenekleri ölçülüp değerlendirilerek eleme aşamalarını gerçekleştiren adaylar, bildikleri şarkılardan birini piyano veya şark üçlüsü (tar, keman, def) eşliğinde seslendirmektedir (Гурбанов, 1964, s. 13). Gurbanov adayların arasında geniş ses aralığına ve müzik yeteneğine sahip olanları tespit ederek, eleme sürecinde en az 10 en fazla 60 korist seçildiğini ifade etmektedir (1964, s. 17). Şamina, amatör koroları üç kategoriye bölerek: küçük koro 16-20 (vokal toplulukları), orta çaplı koro 30-60 ve büyük koro 80-120 koristler seçilmekte olduğunu yazmakla beraber, ayrıca amatör grup üyelerinde devamlı bir sirkülasyon olduğundan dolayı üyelerin düzenli olarak yenilenmesi ve bu amaçla her yıl yeni üyeler için elemelerin düzenlenmesini tavsiye etmektedir (1981, s. 18). Abelyan ise koristlerin sayısını kısıtlamamakla beraber, Piyoner Evlerinde ve Piyoner Saraylarında koro derneklerinin üyelerini sadece yaş kategorilerine ayırmaktadır (1981, s. 77). Eleme aşamasındaki kriterler Tablo 1'de ayrıntılarıyla belirtilmiştir. Okul dışı kurumlarda yaş kategorilerine göre ayrılan koro grupları Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Piyoner Evlerinde ve Piyoner Saraylarında Yer Alacak Korist Adaylarının Değerlendirme Tablosu (Шамина, 1981, s. 31)

No:	Adı Soyadı	Mesleği	Doğum tarihi	Müzik kulağı	Müzik hafızası	Müzik bilgisi	Ritim duygusu	Ses aralığı	Ses rengi	Hangi grupta yer alacak?
-----	---------------	---------	-----------------	-----------------	-------------------	------------------	------------------	----------------	--------------	-----------------------------------

Tablo 2: Piyoner Evlerinde ve Piyoner Saraylarında Yaş Kategorisine Göre Ayrılan Koro Grupları (Абелян, Гембицкая ve Попов, 1981, s. 77)

Küçük yaş grubu:	Orta yaş grubu:	Küçük yaş grubu:	Büyük yaş grubu:
Kızlar ve erkekler karma korolar	Kızlar ve erkekler karma korolar	Erkek korolar	Kızlar ve erkekler karma korolar
1, 3, 4 ve 5. sınıflar	5 ve 10. sınıflar	1, 2, 3 ve 4. sınıflar	8 ve 10. sınıflar

2.5. Amatör Korolarda Yıllık Çalışma Planı

Koro derneklerinde yıllık çalışma planı ve haftalık çalışma saatleri de değişkenlik göstermektedir. Şamina, ders günleri ve saatlerinin yıl boyunca sabit ve değişmez olmasının çok önemli olduğunu belirterek sistematik bir çalışma planının derslerde ciddiyeti artıracığını, koristlerde ise disiplin sağlayacağını vurgulamaktadır (1981, s. 34). Üç metodun haftalık planları aşağıdaki tabloda gibidir:

Tablo 3: Koro Derneğinde Haftalık Ders Planı (Шамина, 1981, s. 34)

Metotlar:	Çalışma planı:	Çalışma saatleri:	Çalışma esnasında teneffüs saatleri:
Gurbanov'a (1964, s. 18) göre:	Haftada 3 gün: 1. erkeklerle, 2. kızlarla, 3. toplu.	2-3 saat.	Her 45 dakikalık çalışmadan sonra 10-15, 1 saat 15 dakika çalışmadan sonra 20-30 dakikalık teneffüs verilmelidir.
Şamina'ya (1981, s. 34) göre:	Haftada 3 gün: 1. erkeklerle, 2. kızlarla, 3. toplu.	Haftada 2 gün: 1. kızlarla ve erkeklerle ayrı gruplar hâlinde, 2. toplu.	2-3 saat. 10-15 dakikalık teneffüs verilmeli.
Abelyan'a (1981, s. 80) göre:	Haftada 2 gün.	Küçük yaş grubu: 1,5 saat; orta ve büyük yaş grubu: 2-3 saat.	2 saatlik çalışmada 1 teneffüs; 3 saatlik çalışma da 2 teneffüs verilmelidir.

2.6. Amatör Korolarda Yıllık Çalışma Ortamı ve Düzen

Şamina'ya göre koro çalışmalarının sağlıklı yürütülmesi için kuyruklu piyano, arkasında portreli yazı tahtası, önünde ise koro üyeleri için oturarak gerçekleşen provalar için sandalyeler yerleştirilmelidir. Piyano ve ilk sıra arası üç metreyi geçmeyecek şekilde, sandalyelerin araları yarım metre, yazı tahtası ve piyano arası en fazla 2 metre olarak ayarlanmalı, ayrıca odada ses yalıtımı ve havalandırma sistemi mevcut olmalıdır. Bir koro grubunun durmadan okuma zaman dilimi 20 dakikayı geçmeyecek şekilde olmalı ve bunu sağlamak için bir grubu 20 dakika çalıştırdıktan sonra, diğer grupla devam etmenin sağlıklı olacağını belirtmektedir (1981, s. 35). Gurbanov ise prova esnasında koristlerin yarım daire şeklide oturmaları, ayrıca koro üyelerinin eşlikçilerden; garmon, akordeon, şark trio, halk çalgıları orkestrasından geride durmaları, sadece piyanonun sol tarafta yan bir şekilde durması hakkında bilgi vermektedir (1964, s. 18). Abelyan, Gurbanov'un metoduyla paralel olarak koroyu yarım daire şeklinde konumlandırmaktadır ancak koro şefinin tüm koristleri görebilmesi için koronun piyanonun karşısında olması gerektiğini belirtmektedir. Bununla beraber ses gruplarına ayırarak soldan sağa doğru: 2. sopranolar, 1. sopranolar, 1. altolar, 2. altolar olarak yerleştirmektedir (1981, s. 81).

2.7. Koro Derneklerinde İlk Derslerde Anlatılan Ana Kurallar

Koro derneklerinde ilk derslerin gerçekleşmesi esnasında ilk derslere yaklaşımlar, incelenen üç metotta farklılık göstermektedir. Gurbanov'a göre, ilk derslerde koro üyelerini koro kültürüne alıştırmak için birkaç önemli adım atılmalı, bu süreci başlatmak ve geliştirmek için koristlerin bildikleri şarkılardan birisini seçerek toplu seslendirmeler gerçekleştirilmeli, ses kargaşası olmaması adına, koro şefi tüm üyeler için şarkıya uygun bir ton belirleyerek çalışmayı sağlamalıdır (1964, s. 13). Şamina ise koristlerin doğal utangaçlıklarını ve sıkılganlıklarını

gidermek için, ilk dersleri toplulukta bulunan koristlere birbirini daha yakından tanıma fırsatı verilmesinin daha uygun olacağını vurgulamaktadır ve daha sonra toplu bir şekilde bilinen halk şarkıları gibi parçaları birlikte söyleme aşamasına geçilmesi gerektiğini belirtmektedir (1981, s. 29). Abelyan'ın yaklaşımına göre başlangıçta, vokal ve koro becerilerini güçlendirmek için tek sesli ve çift sesli öğeler içeren şarkılara odaklanmanın önemli olduğunu, ayrıca çok sesli icraya geçiş için en uygun koşulların temiz tek sesli şarkı söyleme ve doğru vokal becerilerine dayandığını vurgulamaktadır (1981, s. 81).

İncelenen üç metotta koro derneklerinin ilk derslerinde koro kültürünü bu şekilde gözlemlemek mümkündür. İlerleyen derslerde koro yönetmeninin koronun kurallarını koro üyelerine öğretmesiyle gerçekleşmektedir. Böylelikle okul dışı koro eğitimini üç ana bölüme ayırabiliriz: repertuarın öğrenilmesi ve vokal tekniğinin geliştirilmesi; müzik teorisi ve solfej çalışmaları, müzik tarihi ve müzik kavramları hakkındaki bilgilerin genişletilmesi. Koro yönetmeni aşağıdaki tabloda yer alan bilgileri koristlerle paylaştıktan sonra, uygulamayı sürekli denetlemelidir.

Tablo 4: Koro Derneğinde İlk Aşamada Yürütülen Çalışmalar (Гурбанов, 1964, s. 13).

Koro derneğinde ilk aşamada yürütülen çalışmalar	Koro derneğinde ilk aşamada yürütülen çalışmaların açıklaması
Fizyolojik (beden) gerginliği gidermek amaçlı çalışmalar, Doğru pozisyon (oturuş ve duruş) üzerinde çalışmalar:	Okuma esnasında gerginliğin önlenmesi, doğru duruşun benimsenmesi; vücudun eğilmeksizin, kolların yan taraflarda bulunarak dik bir pozisyonda tutulması; oturma pozisyonunda icra esnasında dik bir şekilde ve eller dizlerinin üstüne yerleştirmelidir.
Doğru nefes alma tekniği üzerinde çalışmalar:	İcraya geçmeden önce göğüsün hafifçe öne doğru eğilmesini sağlamak; ciğerlerin sıkışmaması ve serbestçe nefes alınabilmesi için omuzları kaldırmamak.
Fizyolojik (baş, boyun, çene) gerginliği gidermek amaçlı çalışmalar:	Okuma esnasında, başın dik tutulması esas olup eğilme durumundan kaçınılmalı; boyunun rahatlatılması ve gerginlikten arındırılması, çene ve boğaz bölgesinin sıkılmasından kaçınılmalı zira bu durum sesin boğuk çıkmasına sebebiyet verebilir.
Doğru telaffuz çalışmaları, Ağız, dudak pozisyonu üzerine çalışmalar, Dikkat ve ciddiyet adına konuşmaların sağlanması:	Okuyucunun ağzı yeterince geniş açılmalıdır, telaffuz problemler üzerine çalışmalar yapılmalıdır. Okuyucunun ağzı, dudakları, çenesi aktif ve enerjik olmalı; dikkatini dağıtmadan ciddi bir tavır sergilemelidir.
Prova zamanı içsel ruh hâlinin yüksek olması adına konuşmaların sağlanması, Sanatsal ifade adına konuşmaların sağlanması:	Okuma esnasında içsel ruh hâlinin yüksek olması; koro topluluğunun en önemli özelliği olan sanatsal ifadenin sağlanması gerekir.
Doğru frekans (nota) icra edilmesi adına çalışmalar:	İcra esnasında bağırtilara yol vermemek, şarkıya başlarken doğru frekansla giriş yapmak, notanın yüksekliğine göre doğru giriş yapmak gerekir; sese yaklaşmak değil, doğru girişin sağlanması gerekir.
Ses üzerine (gereksiz titremeler, aynı nüansla devam etmek) çalışmalar:	Sesin gereksiz titretilmemesi, nefesin bittiği yerlerde aynı nüansla devam edilmesini sağlamak gerekir.
Şarkılarda anlamın ve sözlerin önemi hakkında konuşmalar yapmak, şarkıların sözleri üzerine çalışmalar:	Şarkı ne zaman, ne için ve kim tarafından yazılmış olup sözleri nasıl bir anlam taşımaktadır? Şarkıları temiz telaffuz etmek, harflerin doğru söylenmesini sağlamak gerekir.

2.8. Koro Derneğinde Müzik Teorisine Yönelik Çalışmalar

Koro eğitimini veren derneklerde mutlak müzik dinleme, şarkı söyleme ve teorik dersler içeren temelinde gerçekleşmekteydi. Böyle bir yaklaşımın; çocukların dünya görüşlerinin, sanatsal bakış açılarının ve zevklerinin oluşumuna katkıda bulunarak duyguların ve ahlaki değerlerin gelişimine yardımcı olduğu düşünülmekteydi. Şamina amatör koro eğitimini; repertuarın öğrenilmesi ve şan-koro tekniğinin geliştirilmesi, müzik teorisi ve solfej çalışmalarının gerçekleşmesi, müzik tarihi ve teorisi hakkında bilgi verilmesi şeklinde sınıflayarak üç ana başlık altında ele almaktadır (1981, s. 36).

Temel müzik prensiplerini, müzik kavramlarını, nota okuma, ritim ve diğer temel kavramları içeren müzik teorisi, geniş konu alanını kapsadığından dolayı öğrenmek zaman alıcı ve zorlu bir süreç olabilir. Bu süreç sadece işitsel yeteneklerle değil, aynı zamanda zihinsel olarak da gerçekleşmektedir. Şamina'ya göre amatör koro derneklerinde koro dersleriyle beraber müzik teorisine 10-15 dakika ayrılmalı ancak bunu gerçekleştirmek için koro yöneticinin bazı zorunlu koşulları göz önünde bulundurması gerektiğini de belirtmektedir: koro üyelerinin, koro yöneticisinin belirttiği sesi veya motifleri tekrarlayabilme yeteneğine ve minimum düzeyde gelişmiş bir işitsel yeteneğe sahip olmaları gerekmektedir. Aynı zamanda koro üyelerinin, nota okumakta hâlâ zayıf olsalar bile, belirli partilere göre şarkıyı notalarıyla okumasının gerekli olduğunu belirtmektedir (1981, s. 106).

Tablo 5: Koro Derslerinde Müziksel Teorik Çalışmaların Tahmini Programı (Шамина, 1981, s. 108-134)

Konular	1. Konu	2. Konu	3. Konu	4. Konu	5. Konu	6. Konu	7. Konu	8. Konu
Yıllık ders konuları:	Notalarla tanışma. Dörtlük zamanlı nota.	Majör ve minör dizileri.	Tonlar.	Yarım tonlar. Değiştirici işaretler.	Ritim, zaman, ölçü kavramları.	Yarım zamanlı nota.	Birlik zamanlı nota. Noktalı notalar.	Sekizlik zamanlı nota.
Yıllık ders saatleri:	2 ders	1 ders	2 ders	2 ders	2 ders	2 ders	3 ders	26 ders

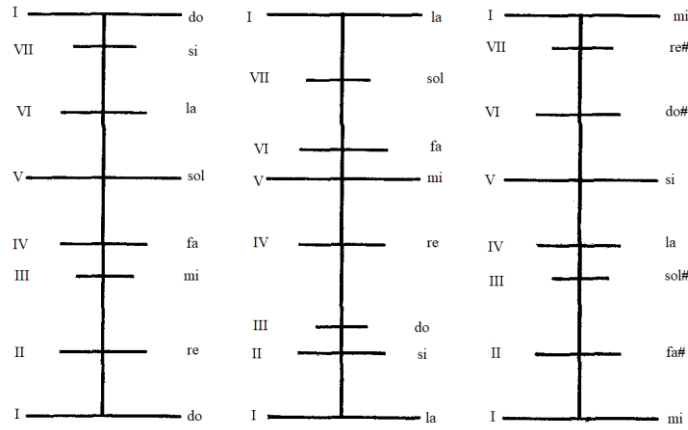
Şamina aynı zamanda birkaç müzik teorisi öğrenme yaklaşımlarından bahsetmekle beraber, bu yaklaşımların kullanılması hakkında tavsiyelerde bulunmaktadır (1981, s. 99).

1. “Elle Şarkı Söyleme” olarak adlandırılan bir yöntemde, korist sol elini kullanarak notaları takip eder, sağ elin işaret parmağı ise seslerin konumunu gösterir (Шамина, 1981, s. 99).

Şekil 2: “Elle Şarkı Söyleme” Yöntemi (Шамина, 1981, s. 99).

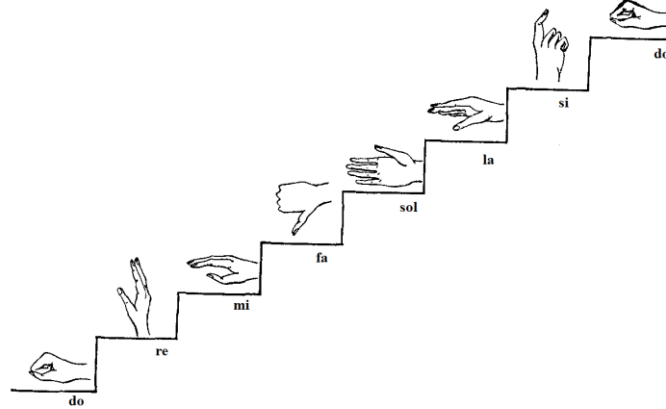
2. “Bulgar Tablosu” olarak adlandırılan bir sistemde, sütun üzerinde büyük çizgilerle durucu sesler, küçük çizgilerle de yürüyücü sesler gösterilmektedir (Шамина, 1981, s. 99).

Şekil 3: Bulgar Tablosu (Шамина, 1981, s. 99)

3. Solmizasyon sistemi: Burada eğitimci dizide yer alan 1. dereceyi (ağız kapalı olarak) söylemeyi önererek ardından 3. ve 5. dereceleri takip eder. Bilinmeyen tonalitelere şarkı söylendikten sonra öğrencilere belirli bir tonalitenin 1. derecesini adlandırmaları söylenir. Rehberin yardımıyla diğer derecelerin seslerini belirlerler ve onları söylerler (Шамина, 1981, s. 101).

4. El ile işaretleme metodu: Bu metot, koristlerin her notanın ayırt edici özelliklerini öğrenmelerine yardımcı olmaktadır (Шамина, 1981, s. 101).

Şekil 4: El İle İşaretleme Metodu (Шамина, 1981, s. 101)

5. Ritim çalışmaları: Koro derneğinde ritim çalışmaları hecelerle ve şifrelemelerle öğretilmektedir (Шамина, 1981, s. 103).

Tablo 6: Ritim Şifrelemeleri (Шамина, 1981, s. 103)

ta	se	ti-ti	tiri-tiri	ti-tiri	tiri-ti	ti ta ti	taa	taa	taa	tay-ri	Se	ti-tai	ri-tai	ti-ti-ti	ta ta ta

Abelyan, koro derneğinde müzik teorisi çalışmalarına özel bir zaman ayırmayı önermektedir ancak bununla ilgili belirli bir haftalık / yıllık plan belirtmemektedir. Abelyan, şarkı söyleme ve koro becerilerini öğrenmenin bilinçli bir şekilde aktive edilmesine müzik teorisinin katkı sağladığını söylemektedir. Aynı zamanda şarkı söyleme egzersizleri ile müzik teorisi, şan ve koro becerilerinin bağlantılandırılarak ele alınmasının daha etkili olacağını belirterek, yeni bir müzik parçasının incelenmesi sırasında bu konuya odaklanılmasının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Müzik teori bilgileri, öğrencilerin müzikle ilgili deneyimlerinin ve gözlemlerinin bir sonucu olmalı, yani müziğin canlı algısının bir yansıması olmalıdır. Koro yönetmeninin ise odak noktası, koristlerin nota okuma becerilerini kazanmaları ve tonal işitme yeteneklerini geliştirmeleri olmalıdır. Bu bağlamda, koristler egzersizleri söylerken ses kalitesine (solfej, dizi, aralıklar), entonasyonun temizliğine dikkat edilmelidir. Müzikal işitme ve hafıza gelişimi için, basit ve kısa melodi örnekleri üzerine kurulu müzik diktelerinin önemli bir rol oynadığını belirterek, çocukların notayla şarkı öğrenirken edindikleri bilgileri uygulayacaklarına ve bunları şarkı materyali üzerinde pekiştireceklerine inanılmaktadır (1981, s. 82-83).

Gurbanov, koro derneklerinde toplu bir şekilde notaları okuyabilme becerisinin geliştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu beceri için belirlenecek ders saatlerinde solfej kitaplarının kullanılması gerektiğini, tek veya toplu bir şekilde solfejleri okumanın önemli olduğunu söylemektedir. Gurbanov'a göre yapılacak solfej çalışmaları doğru ve ifadelili şarkı söylenmesine ve koristler arasında müziğe olan ilginin artmasına katkı sağlayacaktır (1964, s. 20-21).

2.9. Koro Derneğinde Sese Yönelik Çalışmalar

Koro eğitiminin temelini, sesin doğru kullanımına dayalı bir icra anlayışı oluşturmaktadır. Dolayısıyla, sesin doğru kullanımı ile ilgili beceriler üzerinde yapılan çalışmalar, koro eğitimi çalışmasının etrafında gelişen tüm diğer unsurların merkezi olarak değerlendirilebilir. Koro dernekleri ile ilgili o dönem yazılmış olan metotlarda sesin kullanımı konusu ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Şamina, koro şefinin çalışmalarının solo şan eğitimcilerinin çalışmalarıyla büyük ölçüde benzerlik gösterdiğini ancak koronun grup olarak çalıştırılması nedeniyle şefin görevlerinin daha zor hâle gelebildiğini söylemektedir (1981, s. 36). Abelyan, koro eğitimindeki temel zorluğun koroda yer alan çocuk ve genç seslerinin mutasyon dönemlerine denk gelmelerinden kaynaklandığını belirtmektedir (1981, s. 77). Koro şefinin çocuk erkek ve kızların değişen seslerine dikkat edilmesinin önemli olduğunu ve bu nedenle tüm koristlere rahat bir diyaşapazonda, alt ve üst notaların sık tekrarları olmadan oktav içinde küçük bir aralığa sahip olan çalışmalarla yürütülmesini tavsiye etmektedir (1981, s. 77). Gurbanov ise çocuk korosunda sese yönelik vokal ve koro çalışmalarının, farklı yaş gruplarındaki çocukların psikofizyolojik özelliklerine uygun bir şekilde yürütülmesi gerektiğini belirtmektedir; ayrıca çocuk sesinin özelliklerini, çocuklardaki ses oluşumunun yapısını ve gelişim özelliklerini bilmenin bir yöneticiye şan / koro çalışmalarını doğru bir şekilde düzenleme konusunda yardımcı olabileceğini belirtmektedir (1964, s. 22).

İncelenen metotlara bakıldığında, çocuk korolarında ses eğitimi sürecinde çocukların ses özelliklerinin ve çocuk psikolojisinin önemsendiği bir yaklaşım sergilendiği görülmektedir.

Şamina, Piyoner Evlerinde ve Piyoner Saraylarında çocuk koro derneklerinde partiyonları iki gruba ayrılmaktadır. Tiz sesleri (1. oktav *do*, 2. oktav *sol* sesler arası); ve alto olarak pes sesler (küçük oktav *sol*, 2. oktav *mi* sesler arası). Şamina çocuk seslerin gelişimi ve bu seslerle nasıl çalışılacağı konusunda detaylı bir açıklama yaparak, ses gelişimle süreçlerini dört aşamaya ayırarak, her bir aşamaya belirli bir yaş grubu denk geldiğini söylemektedir (1981, s. 80-81).

Tablo 7: Koro Derneklerinde Yaş Aralıkları, Ses Aralıkları ve Özellikleri (Şamina, 1981, s. 80-81)

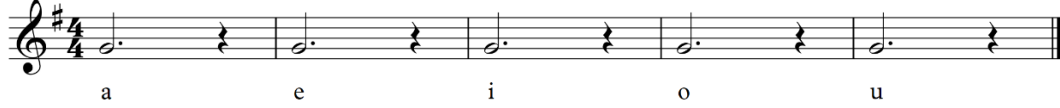
Yaş aralıkları	Ses aralığı	Ses özellikleri	Koro yöneticisinin çalışma özelliği
7- 10	Erkek ve kız sesleri homojen ve neredeyse tamamı tiz seslerden oluşmaktadır.	Ses üretiminde baş rezonans kullanılmakta, hafif falsetto özelliklidir; bu durumda sadece ses tellerinin kenarları titreşir.	Tüm seslerde ünlü harflerde daha akıcı bir ses çıkarmasını sağlamak.
11-13	Erkek ve kız sesleri tiz sesler ve alto sesleri olarak ayrılmakta.	Göğüs kafesinin gelişimiyle birlikte ses daha yoğun ve doyum hâle gelmekte.	Kafa, karışık (miks) ve göğüs sesleri kullanmayı öğretmek.
13-15	Mutasyon dönemi nedeniyle ses aralığını tam belirlemek mümkün değildir.	Ses kısıklığı ve sesin artan yorgunluğu gözlemleniyor; konuşma ve şarkı söylemelerde zaman zaman ses kesiliyor.	Mutasyon döneminin başlangıcını fark etmek ve ilk belirtilerde önlemler almak; çocuğu daha pes sesler olan gruba almak; geçici olarak koro aktivitelerinden muaf tutmak.
16-19	3 partiyon: soprano, alto ve tek bir erkek partiyona birleştirilmiştir: tenor ve baritonlar.	Sopranolar: <i>do</i> (1. oktav), <i>sol</i> (2. oktav); altolar, <i>la</i> (küçük oktav), <i>re</i> (2. oktav); erkekler partiyonu: <i>si</i> (büyük oktav), <i>do</i> (1. oktav).	Zorlayıcı seslerden kaçınmak; nefes alma tekniğini geliştirmek, ses aralığı dikkatli bir şekilde genişletmek.

2.10. Çocuk Korosunun Koro Dersinde Kullanılan Ses Egzersizleri

Koro faaliyetlerinin tamamında müzik yapılmasını sağlayan araç insan sesidir. Dolayısıyla insan sesinin belli egzersizlerle müzik yapmaya hazırlanması önemli bir teknik çalışma sahası olarak değerlendirilebilir. Ele aldığımız metotlarda çocuk korolarının yetiştirilmesinde ses egzersizleri konusu ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Gurbanov'un bu konudaki yaklaşımı, ses egzersizlerine çocuk sesine uygun bir perdeden başlanarak sırasıyla yarım veya tam seslerle yukarı ve aşağı ilerlemek şeklindedir (1964, s. 20). Bunlarla beraber Şamina (1981, s. 82) ve Abelyan (1981, s. 88) çalışma esnasında çocukların daha uzun cümlelerde doğru nefes alabilmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca şarkıdan önce kısa bir nefes gecikmesinin bilinçli bir şekilde takip edilmesi, zincirleme nefes alabilme ve sırayla nefes alabilme becerilerinin önemini vurgulamaktadırlar. Kaliteli ses oluşumunun dişleri sıkmadan sesi dudaklara yaklaştırarak bilinçli ve doğal pozisyonda olabileceğini belirtmektedirler.

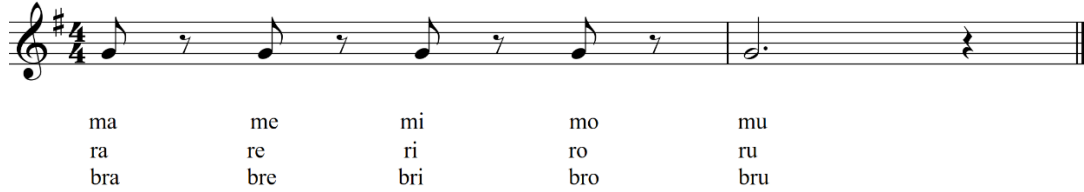
Metotlara yansıyan çocuk korosu için farklı tekniklere yönelik birkaç ses egzersizi aşağıda belirtilmiştir:

1. Belirlenen ses yüksekliğinde farklı ünlü harfler (a, e, i, o, u) üzerinde çalışmalar. Sesin düzgünce uzandığından, sarsıntısız bir şekilde olduğundan emin olarak icra etmek, tüm ünlülerin yuvarlanmasına ve bunları aynı tarzda seslendirmeye dikkat etmelerini sağlamak ayrıca gerginlik olmadan sesleri uzatmak gerekmektedir (Шамина, 1981, s. 83):

Şekil 5: Egzersiz 1 (Шамина, 1981, s. 83).

2. Artikülasyon aparatının çalışmasını aktive etmeye yardımcı olmak amacıyla yukarıda gösterilen ünlü harflere ünsüz harfler eklenmektedir. Aşırı ve kasıtlı ünsüz harfleri vurgulamaya izin verilmemeli; ünlü harfleri ise net, hızlı ve doğal bir şekilde kullanılmasını sağlamak önemlidir. Egzersiz yarım seslerle yukarı ve aşağı, hafif ve canlı bir şekilde söylenmelidir (Шамина, 1981, s. 83):

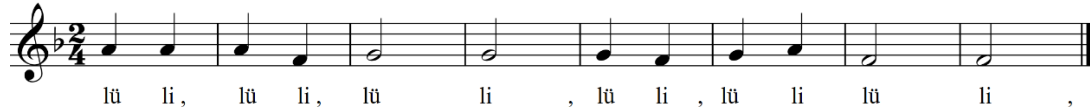
Şekil 6: Egzersiz 2 (Шамина, 1981, s. 83).

3. Bu egzersiz önce kapalı ağızla çalışılmakta olup sonra belirlenen hecelere (ma, me, mi, mo, mu) geçilmelidir. Dişlerin sıkışmamasına, sesin serbestçe üst ve alt dişlerin arasından geçmesine dikkat edilmeli ve dudaklara çarpmasını ayrıca öne doğru yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Bu egzersizde ağız kapalıyken elde edilen ses aynı olmalı ve ses kalitesi korunmalıdır (Шамина, 1981, s. 83):

Şekil 7: Egzersiz 3 (Шамина, 1981, s. 83).

4. Bu egzersiz, büyük üçlü aralık içindeki entonasyon üzerinde çalışmaya yardımcı olacaktır. İlk aşamada nefes yetmediği zaman her dört ölçü başı nefes alınabilir ancak sonra tüm egzersiz tek bir nefesle, sakin ve uzun bir şekilde icra edilmelidir. Tüm açık (ı, i gibi) harfleri toplayarak “u” harfine benzer dudak pozisyonu sağlanmalıdır (Шамина, 1981, s. 84):

Şekil 8: Egzersiz 4 (Шамина, 1981, s. 84).

5. Bu egzersiz tam dörtlü aralık üzerine kurulmuş entonasyon çalışmasıdır. Burada önemli olan husus; ilk, yüksek sesin temiz bir şekilde verilmesi ve melodinin inişli olmasına rağmen yüksek bir pozisyonu koruyabilmektir. Tüm cümle tek bir nefesle icra edilmelidir (Шамина, 1981, s. 84):

Şekil 9: Egzersiz 5 (Шамина, 1981, s. 84).

6. Bu egzersiz, inici majör dizisi ile birleştirilmiş majör üçlünün entonasyonunu hedefler. Belirlenen hecelerin telaffuzu akıcı ve düzgün olmalı, sesi bozmamasına dikkat edilmelidir. Yüksek bir pozisyona “yakın” kavramıyla yaklaşarak söylemek önemlidir (Шамина, 1981, s. 84):

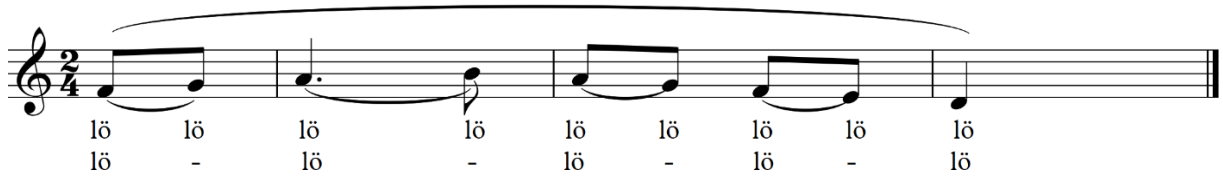
Şekil 10: Egzersiz 6 (Шамина, 1981, s. 84).

7. Bu egzersizin ilk kısmı tek hece üzerinde gerçekleşirken ikinci kısım değişkenlik göstermektedir ve “lö” hecesi tüm notalarda söylenmektedir. Tüm cümleyi tek bir hecede söylemek, her bir sesi hecelendirmekten daha zordur. İkinci egzersizde ses, ünsüz harften destek almaktadır ve bu durum entonasyonu kolaylaştırır. Bu nedenle melodiyi tek ve birden çok hecede söyleme seçenekleri egzersizde bir araya getirilir. Tek hecede söylerken tekrarlanan hecelerle şarkı söylerken olduğu gibi aynı temiz entonasyonu ve sestense net geçişi korumak önemlidir (Шамина, 1981, s. 85):

Şekil 11: Egzersiz 7 (Шамина, 1981, s. 85).

8. Bu egzersiz ile staccato tekniği dâhil edilmektedir. Bu teknikle 1, 2 ve 5, 6 ölçüler tek nefeste icra edilir. Yavaş bir tempoyla başlamak, koristleri entonasyonun temizliğine dikkatlice odaklanmaya zorlar (Шамина, 1981, s. 85):

Şekil 12: Egzersiz 8 (Шамина, 1981, s. 85).

Şekil 13: Egzersiz 9 (Шамина, 1981, s. 85).

9. Bu egzersiz iki sesli olup basit bir taklit (imitasyon) şeklinde yapılmıştır. Bu egzersizi önce tüm koroyla öğrenmek, ardından birinci ve ikinci seslere ayırmak uygun olacaktır (Шамина, 1981, s. 86):

Şekil 14: Egzersiz 10 (Шамина, 1981, s. 86).

Bu egzersizler dışında orta ve büyük yaş grupları için Şamina, çocuk korolarda “Песня молодых бойцов” (Genç Savaşçıların Şarkısı), “Запевай веселей, запеваля” (Şarkıcı, Neşeli Şarkı Söyle) “Песня о Родине” (Vatan Şarkısı), “Широка страна моя родная” (Memleketim Geniştir), “Марш веселых ребят” (Neşeli Çocukların Marşı), “Легко на сердце от песни веселой” (Neşeli Şarkımdan Kalbim Hafifledi) “Пролетарии всех Стран, соединяйтесь!” (Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşin!) gibi tanınmış Sovyet şarkılarının baş kısımları egzersiz olarak kullanılabilir olduğunu belirtmektedir. Şamina, bu şarkılarda melodik yapılar ve ritmik dönüşler bulunmakta ve bunların öğrenilmesi koristlerin şan yeteneklerini geliştirmeye, modal ve armonik kulaklarını eğitmeye, teknik becerileri öğrenmeye, şan / koro şarkıcılığı yeteneklerini kazanmaya yardımcı olacaklarını vurgulamaktadır (1981, s. 89).

2.11. Okul Dışı Koro Topluluklarında Koro Repertuarı

Müzikte repertuar seçimi estetik ile ilgili oldukça önemli bir konudur. Repertuar sadece sanatın fikirsel, estetik ve beğeni yönelimiyle değil, aynı zamanda icra tarzını da içine alan bir bütün olarak ele alınabilir. Şamina, koro topluluklarının tüm faaliyetlerinin temelini repertuar seçiminin oluşturduğuna inanmaktadır. Bu bağlamda repertuar seçiminin koristlerin yaratıcı faaliyetlerini geliştireceğine ve aynı zamanda çeşitli çalışma biçimleri ve aşamaları ile doğrudan ilişkilendirilebileceğini değerlendirmektedir (1981, s. 135).

Abelyan, çocuk korolarında bir eğitim-öğretim yılı içinde repertuar seçimi ile ilgili eşlikli ve eşiksiz olmak üzere 5-6 halk şarkısı, Sovyet bestecilerin farklı içerik gösteren eserlerinden 8-10 örnek, dünya klasiklerinden ise 5-6 eser öğrenilmesini tavsiye etmektedir. Eser üzerinde çalışmaya başlamadan önce; eserin yaratılış hikâyesi, formu, dönemi, bestecinin tarzı hakkında açıklamalar yapılmasının önemini vurgulamaktadır. Orta ve büyük yaş grupları için bir eğitim-öğretim yılı içinde 5-6 halk şarkısını (eşlikli / eşiksiz), Sovyet bestecilerin eserlerinden farklı teknik seviye ve zorlukta 7-8 örnek, dünya klasiklerinden ise 5-6 eser önermektedir (1981, s. 84).

Gurbanov ise, repertuar seçiminde koro topluluğun yaratıcı potansiyelinin dikkate alınmasının önemli olduğunu belirtmektedir. Koronun seçilen esere teknik olarak hazır olmadığı durumlarda veya tarzına uymayan bir repertuar seçilmesi durumunda koristler üzerinde olumsuz bir etki ve hayal kırıklığı hissinin oluşabileceğine dikkat çekmektedir. Bu nedenle uygun eser seçiminin koroyu daha verimli ve yaratıcı hâle getireceğini ayrıca topluluğa yeni üyelerin katılabileceğini belirtmektedir. Gurbanov, bir koro şefinin repertuar seçiminde eserin fikirsel içeriği, güncelliği, koroya uygunluğu, topluluğun ilerleme hedefleri, yaratıcı ve teknik beceriler gibi hususların dikkate alınmasını tavsiye etmektedir (1964, s. 22).

Sovyet Dönemi içinde Piyonerlere yönelik repertuar çok geniş bir yelpaze göstermektedir. A. Ostrovski, D. Kabalevski, G. Struve, I. Dunayevski, A. Pahmutova, V. Loktev, A. Novikov, M. Blanter, V. Shainski gibi besteciler Piyonerler için yüzlerce şarkıya imza atmışlardır. Genel olarak bu şarkılar vatandan, doğduğu topraklardan, birlik olmaktan, seferlerden, okuldan, Piyoner kamplarından bahseden şarkılardır ancak aynı zamanda komünizm ideolojisinin propagandasını içeren şarkıları da görmekteyiz (Чугунова, 2016, s. 133). Astaşov'un şu ifadesi Sovyet Dönemi eğitimin genel hedefini özetler niteliktedir: "Eğitimin genel hedefi, çocukları işçilerin özgürleştirilmesi işine başlayan ve devam eden savaşçıların haleflerini benimseyerek yetiştirmektir. Eğitimciler doğrudan çocuklardan ve gençlerden yeni insanlar -savaşçılar ve inşaatçılar- yetiştirmeyi talep ediyorlardı" (2016, s. 93).

Piyoner Evlerin'de ve Piyoner Sarayları'nda koro repertuarının bulunan en ünlü şarkılar konserler, festivaller, bayramlar ve olimpiyatlar gibi önemli etkinliklerde seslendirilmekteydi. Dolayısıyla okul dışı kurumlarda repertuar seçiminin tesadüfen değil, belirli bir program ve amaç doğrultusunda yürütüldüğü söylenebilir. Sovyet Dönemi'nde, A. Ostrovsky'nin müziği ve L. Oşanın'ın sözleriyle "Пусть всегда будет солнце" (Her Zaman Güneş Olsun) adlı eserlerinde olduğu gibi pek çok şarkı, dönemin özelliklerini ve ideolojisini yansıtan müzikal bir sembol hâline gelmiştir. Aynı zamanda Sused-Veliçinskaya ve Jukova'nın (2023, s. 6) belirttiği gibi, Sovyet çocuk şarkıları vatana sevgiyi canlandırırken, Sovyet topluluğunun onurlu bir üyesi olma motivasyonunun oluşmasına katkıda bulunmaktaydı ve aynı zamanda Sovyet Dönemi çocuk şarkıları büyük bir eğitim potansiyeline sahiptir. "Интернационал" (Enternasyonel), "Марш пионеров" (Piyonerler Marşı), "Орленок" (Kartalçık), "Крейсер Аврора" (Kruvazör Аврора), "Марш веселых ребят" (Neşeli Çocukların Marşı), "Широка страна моя родная" (Memleketim Geniştir), "Катюша" (Katüşa) gibi şarkılar Sovyet çocukların repertuarında her zaman yer almaktaydı.

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ГИМН
СОЮЗА СОВЕТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК

Текст С. МИХАЛКОВА и Г. ЭЛЬ-РЕГИСТАНА Музыка А. В. АЛЕКСАНДРОВА

Торжественно. Распевно

Со-юз не-ру-ши-мый рас-пуб-лик сво-бод-ных сло-
в, ти-ла на-ве-ки ве-ли-ко-е Русь! Да здрав-ству-ет
сво-диль-ный во-ля на-ро-дов е-ди-ный, мо-гу-щий Со-
вет-ский Со-юз! Сла-ва, сла-ва, че-ст-во на-ше со-
бо-д-но-е, дру-бы на-ро-дов на-деж-ный о-плот!
Пар-тия Де-мок-ра-ти-че-ская, ра-д-но-е ро-д-на-я
нас и тор-жеству-ем, му-ни-ци-пал-итет! Союз-ник, ма-те-ри-ал-и-ст!

Şekil 15: Sovyetler Birliği'nin Devlet Marşı (Рыжкова, 1985, s. 3).

ПИОНЕРСКАЯ ПЕСНЯ

Стихи В. МАЯКОВСКОГО

Подвижно

Возь - мем винтов - ки но - вые, на штык - флаж - ки и

с лес - но, в стрель - ко - вые по - дум круж - ки. Раз, два, все

Şekil 16: Piyoner Şarkısı (Гнесина, 1967, s. 9).

Великий Ленин

Музыка С. Руставелия
Переложения А. Джаванширова
Слова М. Селадзе
Украинский текст О. Пархоменко

Великий Ленин

Музыка С. Руставелия
Переложение А. Джаванширова
Слова М. Селадзе
Русский текст А. Копальчук

Увертюра, марш
Таржастено, маршобразно

Те предис кем ли ест - ну,
ты вст - ну предис кем ли ест - ну,
нем - ли ест - ну, и предис кем ли ест - ну,
предис кем ли ест - ну, предис кем ли ест - ну.

Şekil 17: Benöşe Korosu Repertuarı'ndan "Dâhi Lenin" (Джаванширов, 1979, s. 5).

Піонерська пісня про мир Пионерская песня о мире
Музика К. Карача Музика К. Карача
Перекладення А. Джаванширова Переложение А. Джаванширова
Слова З. Джаббар-заде Слова З. Джаббар-заде
Український текст Л. Компаніщ

В темні маршу
В темні маршу

Хор
Хор
Вра - гий
Вра - гий

на - ша - мар - ший дім. на - ша - мар - ший дім.
- це - дай мар - ший дім. - це - дай мар - ший дім.

31

Şekil 18: “Benövşe” Korosu Repertuarı’ndan “Sükût Hakkında Piyoner Şarkısı” (Джаванширов, 1979, s. 31).

Здрастуй, комунізм! Здравствуй, коммунизм!
Музика М. Мирозова Музика М. Мирозова
Слова Х. Зия Слова Х. Зия
Український текст О. Пархоменка Русский текст В. Кафарова

Швидко річаче
Быстро решительно

f

mf

1.2. Ма - нить Пар - ті - я до нас - Більше, ближче світ - лий час.
1.2. Пар - ті - я сьві - та до нас - Ком - му - нізм все ближче к нам.

8

Şekil 19: “Benövşe” Korosu Repertuarı’ndan “Selam Komünizm” (Джаванширов, 1979, s. 8).

Şekil 20: Piyonerler Marşı (Очаковская, 1982, s. 14).

3. Sonuç

Sovyetler Dönemi'nde devlet tarafından yürütülen çocuklara yönelik okul dışı eğitimin önemli bir faaliyet alanı olduğu söylenebilir. Bu eğitim öncelikle Piyoner Teşkilatı aracılığıyla çeşitli okul dışı kurumlarda (Piyonerler Evleri, Piyonerler Sarayları, Medeniyet Evleri, çeşitli kulüpler, kulüp birimleri, dernekler) gerçekleşmekteydi. Yeni Sovyet neslinin rejimin idealleri doğrultusunda yetişmesinde güçlü bir araç olarak değerlendirilen okul dışı faaliyetler kapsamında müzik alanı oldukça önemli bir yere sahiptir.

Bu bağlamda Sovyet Dönemi okul dışı kurumlarda yürütülen faaliyetler kapsamında verilen koro eğitiminin; -sadece amatör bir faaliyet olmanın ötesinde- müzik teorisi, müzik kültürü, sese yönelik çalışmalar, eğitim alan çocuklara topluluk kültürünü aşlamak gibi ciddi bir yaklaşım sergilendiği görülmektedir. İncelenmiş olan okul dışı koro eğitimi metotları müziğin temel prensipleri, nota okuma becerileri, armoni, ritim ve diğer müzik teorisi konularında derinlemesine bilgiler içermektedir. Aynı zamanda müzik tarihi üzerine yapılan çalışmalar öğrencilere çeşitli müzik türlerini ve dönemlerini anlama imkânı tanımaktalar. Sovyetler Dönemi koro eğitiminin birlikte hareket etme, aynı düşünceyi benimseme, aidiyet vb. amaçlar içeriğiyle değerlendirilebilir. Ele aldığımız okul dışı eğitim kapsamında yazılan koro eğitimi metotları her ne kadar amatör topluluklara yönelik hazırlanmış olsa da bugün müzik eğitimi veren kurumların programlarıyla kıyaslanabilecek kadar kapsamlı bir içeriğe sahip olduğu söylenebilir.

Sovyetler Birliği Piyoner Teşkilatı'nın bir alt birimi olan Piyonerler Evi'nde genç nesle oldukça yoğun bir ideolojik eğitim verildiği, ayrıca Sovyet rejiminin çocukların eğitimi konusunu oldukça sistemli ve gençlik teşkilatlanmalarını önemseyen bir yaklaşımla ele alındığı söylenebilir. Dolayısıyla Piyonerler Evleri ve Piyonerler Saraylarında verilen eğitimin genel karakteristiği din eksenli olmayan sosyalist idealleri benimsemiş bir anlayıştaydı. Bununla

birlikte rejimin benimsetilmesi ve sürekliliği bakımından önemli görülen okul dışı kurumlarında uygulanan programların müzik alanı için oldukça etkin bir propaganda aygıtı konumunda olduğunu görmekteyiz. Bu bağlamda Sovyet Rejimi, müzik sanatının insanları örgütlemeye nedenli etkin olabileceğinin farkındadır. Öğrencilerin koro çalışmalarını yürütebilmeleri için gerekli fiziki imkânlar (mekân, çalgı, nota vb.) sağlanmış, teorik anlamda pratik çalışmalar gerçekleştirilmekteydi. Piyonerler Evlerinde ve Piyonerler Saraylarında uygulanan koro eğitimi kullanılan nota örnekleri dikkate alındığında, verilen eğitimin oldukça ideolojik temeller üzerine şekillendiği görülmektedir. Dolayısıyla burada çocuklara verilen koro eğitimi kapsamında öğretilen şarkı, marş ve parçaların seçimi oldukça planlı ve programlı bir şekilde ele alınmaktadır. Resmî ideoloji tarafından desteklenen koro çalışmalarında, müzik vasıtasıyla eski idealleri, gelenekleri ve alışkanlıkları kırarak bunların yerine yeni sisteme uygun insan komünist toplumun özelliklerini taşıyan yeni bir dünya görüşü oluşturulmasının amaçlandığı söylenebilir. Bu dönem gençlik / çocuk korolarının seslendirdiği repertuvarda, rejimin ideolojik yaklaşımın izlerini ve gençliğe yüklediği önem ve anlamı görmemiz bakımından oldukça ilginç örnekler barındırmaktadır. Başka bir deyişle müzik sanatının birleştirici propaganda gücü, Sovyet sisteminin gençliği rejimin geleceği olarak gördüğü şekilde değerlendirilebilir.

Koro sanatı Sovyet Dönemi bestecileri sosyalist ideolojiyi benimsetmek amacı ile pek çok eser bestelemişlerdir. İdeolojik örneklerin dışında Klasik Batı Müziği ve halk şarkılarının öğretildiği örnekler de yer verilmiştir. Dönemin resmî evrakları dikkate alındığında ideolojik şarkı, marş vb. örneklerin daha çok olduğu görülmektedir. Amatör bir faaliyet alanı olarak nitelendirilmesine rağmen gençlik örgütlerinde müzikle ilgili derinlemesine bir bilgi birikimi oluşturma amacı, dönemin Sovyet rejimi altında yaşayan toplulukların müzik disiplini elde ettiği başarının ipuçlarını barındırmaktadır. Sovyet Dönemi okul dışı eğitim örneği kapsamında ele aldığımız Sovyetler Dönemi Azerbaycan'da Piyonerlere verilen koro eğitiminin, tarihsel / sosyolojik ve kültürel perspektifte ilginç bir deneyim olduğunu söyleyebiliriz.

Kaynakça

- Abelyan, L., Gembitskaya, E. ve Popov, V (1981). *Hor. V. Leysbon* içinde, Programmi dlya vneskolnih učrejeniy i obşebrozovatelnih şkol.(s. 77-100). Prosveşenie.
- ACCOSBA, A. C. (1922). *Fond 159. Siyahı 1 (Sax.Vah. 62)*, 42. Bakı: Azərbycan Respublikası Prezidentinin İşler İdarəsi.
- ACCOSBA, A. C. (1923). *Fond 159. Siyahı 1 (Sax.Vah. 129)*, 80. Bakı: Azərbycan Respublikası Prezidentinin İşler İdarəsi.
- ACCOSBA, A. C. (1923-1924). *Fond 158. Siyahı 4 (Sax. Vah. 489)*, 80, 90, 105, 111, 112, 115, 117, 118. Bakı: Azərbycan Respublikası Prezidentinin İşler İdarəsi.
- ACCOSBA, A. C. (1923-1924). *Fond 158. Siyahı 4 (Sax. Vah. 490)*, 13-13a. Bakü: Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İşler Dairesi Arşivi.
- ACCOSBA, A. C. (1923-1924). *Fond 159. Siyahı 1 (Sax. Vah. 135)*, 104. Bakü: Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İşler Dairesi Arşivi
- Astaşov, A. (2016). *Dinamika prazdnıçnoy paradıgmi v kültüre sovestskogo destva v 1920-1930 godax. Vestnik RGGU/Literaturovedeniye*, 95-116.
- Bagirzade, A. (1976). *İstoriya piyonerskoy organizaçı v Azerbaycane. (1922-1940)*. (İ. Gonçaryev, Y. Alizade, edt, & İ. Mirzoyev, çev.) Bakı: Gençlik.

- Belousenko, M. ve Starodubtseva, İ. (2017). Psixologo-pedagogiçeskiye usloviya formirovaniya vokalnoy individualnosti. *İzvestiya Yugo-Zapadnogo gosudarstvennogo Univesrsiteti*, 1(22), 60-64.
- Brügemann, K. (2003). Mif o “*Bolşoy sovestskoy semye*” v massovih pesnyax 1930 godov, ili Sovetskiy Soyuz kak poyuşiy piyonerskiy lager. Daugavpils Universitātes Humanitārās fakultātes XII Zinātnisko lasījumu materiāli. 6, s. 29-34. Daugavpils: Daugavpils Universitātes izdevniecība Saule.
- Buhmeyer, K. (1962). *Pesni ruskih raboçih (XVIII – naçalo XX veka)*. Moskva - Leningrad: Sovetskiy Pisatel.
- Cavanşirov, A. (1979). *Poyot “Benoşve”*. Kiyev: Muziçna Ukraina.
- Çugunova, L. (2016). *Detskaya pesnya kak element patriotiçeskogo; opit sovestkogo proşlogo*. Vestnik MGUKİ, 6(74), 132-138.
- Duşeçkina, E. (2013). “Eslı pesenka vsyudu poyotsa...”, *Detskii çteniya/İskustvovedeniye*, 148-165.
- Gnesina, E. (1967). *Piyonerskie pesni v soprovojenii fortepiyano*. Moskva: Muzika.
- Gurbanov, P. (1964). *Özfaliyet musigi dernekleri*. Baki: Azərbaycan SSRİ Medeniyet nazirliyi.
- İsmayılov, P. (2016). Şimali Azərbaycan’ın Sovet Rusiyası tərəfindən işğalının hazırlanması və həyata keçirilməsi. Doktora Tezi, Bakü: Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası A. A. Bakixanov adına Tarix İnstitutu.
- Kahya, Y. ve Oktik, N. (2019). İstanbul’un iki farklı bölgesinde gençlerin yaşamdan beklentileri. *Ekev Akademisi Dergisi*, (79), 433-444.
- Krupskaya, N. (1959). *Pedagogiçeskiye soçineniya*, S 5. Moskva: Akademiya Pedagogiçeskih Nauk.
- Kudinov, V. (2017). *İstoriya detskogo yuneşeskogo dvijebiya v Rosii. (L. Timonina, edt.)* Kostroma: Ministerstvo obrazovaniya i nauki Rosiyskoy Federacii/ Kosteomskoy Gosudarstvennyy Universitet.
- Lenin, V. (1968). *Polnoe sobraniye soçineniy*, (5 b., C 22). Moskva: Politizdat.
- Lenin, V. (1972). *Polnoe sobraniye soçineniy*, (5 b., C 14). (A. Ostroumova, edt.) Moskva: İzdatelstvo politiçeskoy literaturı.
- Leykin, A. (1987). *Oktabrskaya revoliuciya i molodyej*. Yerevan; İzdatelstvo AN Armyanskoy SSR.
- Marks, K. ve Engels, F. (1929). *Soçineniya*, (Cilt 3). (D. Ryazanova, edt.) Moskva/Leningrad/ İnsitut imeni K. Marksa i F Engelsa.
- Nazarli, A. (2018). *Kadrovaya politika Azdrbaydjanskoy SSR v kulturno-prosvetitel’skoy sfere (1920-1953)*. Moskva: Nİİ istorii, ekonomiki i prava.
- Oçakovskaya, O. (1982). *Vszveytes Kostrami... Piyonesrskie Pesni*. Moskva: Detskaya Literatura.
- Oşepkova, O. (2017). Xorovoy kollektiv kak sredstvo vospitaniya molodyejı. *Xudojestvennoye obrazovanie i nauka*, 2(11), 11-14.
- Preobrajenskiy, İ. (2015). Bud segodnya k poxodu gotov: pesni, vospitavşıye pobediteley. “exo russkogo naroda”: otrajeniye istorii rossii XX veka v poetiçeskom i pesennom tvorçestve (s. 99-102). Omsk: Omskiy gosudarstvennyy texniçeskiy universitet.
- Preobrajenskiy, V. (1915). *Boy - Skautı*, (5 b.). Moskva: Peçatnya A. Snegirivoy.

- RDSPTA, R. D. (1924, 1 23). Fond 1. Op. 2(8), 27. Moskova: Rusya Devlet Sosyo-Siyasi Tarih Arşivi.
- Rijkova, V. (1985). *Pesennik Piyonera*. Moskva: Muzıka.
- Slezin, A. (2002). *Molodyej i vlast*. (V. Krivoruçenko, & A. Leykin, edt) Tambov: İzdatelstvo TGTU.
- Sused - Viliçinskaya, Y. ve Jukova, T. (2023). *Pesennyj Serpantin*. Vitebsk: VGU İmeni P.M. Meşerova.
- Şamina, L. (1981). *Rabota s samodeyatelnım xorovım kollektivom*. (2 b.). Moskva: Muzıka.
- Xu, K. (2021). Formation and training of mass chorus team. *International Core Journal of Engineering*, 7(8), 187-190. doi:10.6919/ICJE.202108_7(8).0026
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (12 b.). Ankara: Seçkin.

Extended Abstract

The October Revolution is a significant turning point for Soviet Russia. As early as the mid-19th century in Western European countries, organizations such as labor unions and workers' parties, along with entities like the International Workers' Solidarity, emerged. During this period, organizations established for the youth could be considered as pioneers that would bring about societal change and transformation. In the context of Soviet Russia and Azerbaijan, numerous children's groups started to form, exhibiting diversity in terms of content and modes of operation, social and national composition, gender dynamics, as well as political and religious orientations. In short, the requirement and goal of the new regime were to organize a youth movement that embraced communist ideology, bringing together the entire youth of the country.

In this article, the studies carried out in choir associations that provided music education in out-of-school institutions for children in Azerbaijan during the Soviet period were discussed. The research was carried out by document analysis method, and the establishment, functioning, organization and purposes of extracurricular choir associations in the Azerbaijan Soviet Socialist Republic (ASSR) were discussed. The data for this study were collected from the methods and topics related to choir education during that period, namely, "Work with out-of-School Choir Groups" by L. Shamina, (Л. Шамина) (Работа с самодеятельным хоровым коллективом), "Music associations within the scope of extracurricular activities" by R. Gurbanov, (Р. Гурбанов) (Өзфәалијјәт мусиги дәрнәкләри) and "Programs for schools and non-schools" by L. Abelyan (Л. Абелян) (Программы для внешкольных учреждений и общеобразовательных школ).

During the Soviet era, out-of-school education for children, conducted by the state, can be considered a significant field of activity. This education primarily took place through various out-of-School institutions facilitated by the Pioneer Organization (Pioneer Houses, Pioneer Palaces, Civilization Houses, Various Clubs, Club Units, Associations, etc.). Within the scope of extracurricular activities, which were regarded as a powerful means for the upbringing of the new Soviet generation in line with the ideals of the regime, the field of music held a particularly important position.

In the context of activities conducted in out-of-school institutions during the Soviet era, choir education provided goes beyond being just an amateur endeavor. It is observed to embody a serious approach, encompassing music theory, musical culture, studies on voice, and instilling a sense of community culture in the children undergoing education. The examined out-of-school choir education methods encompass in-depth information on the fundamental principles of music, note-reading skills, harmony, rhythm, and other music theory subjects. Simultaneously, studies conducted on music history provide students with the opportunity to understand various music genres and periods. Like the Soviet period choir education, acting together, adopting the same thought, belonging, etc. It can be considered as containing purposes. Although the choir education methods written within the scope of out-of-school education that we have discussed were prepared for amateur communities, it can be said that they have a comprehensive content comparable to the programs of institutions that provide music education today.

It can be said that the young generation was given a very intense ideological education in the Pioneers' House, which was a sub-unit of the Soviet Union Pioneer Organization, and that the Soviet regime handled the issue of children's education with a very systematic approach that gave importance to youth organizations. Therefore, the general characteristic of the education given in the Pioneers' Houses and the Pioneers' Palaces was an understanding that was not religious-oriented and embraced socialist ideals. However, we see that the programs implemented in extracurricular institutions, which are considered important for the adoption and continuity of the regime, are a very effective propaganda device in the field of music. In this context, the Soviet Regime is aware that the art of music can be very effective in organizing people. The necessary physical facilities (venue, instruments, notes, etc.) were provided for the students to carry out their choir studies, and theoretical and practical studies were carried out. Considering the examples of notes used in the choir education implemented in the Pioneers' Houses and the Pioneers' Palaces, it can be seen that the education given was shaped on very ideological foundations. Therefore, the selection of songs, marches and pieces taught to children within the scope of choir education is handled in a very planned and programmed manner. It can be said that the Choir's work, supported by the official ideology, aims to break the old ideals, traditions and habits through music and to replace them with a new world view that has the characteristics of a human communist society suitable for the new system. The repertoire performed by youth / children's choirs of this period contains very interesting examples in terms of seeing the traces of the regime's ideological approach and the importance and meaning it placed on youth. In other words, the unifying propaganda power of musical art can be evaluated as the Soviet system saw the youth as the future of the regime.

Choral art Soviet Era composers composed many works with the aim of adopting socialist ideology. Apart from ideological examples, examples of teaching Classical Western Music and Folk Songs are also included. Considering the official documents of the period, ideological songs, anthems, etc. It seems that there are more examples. Although it is described as an amateur field of activity, the aim of creating an in-depth knowledge about music in youth organizations contains clues to the success of the communities living under the Soviet regime of the period in the music discipline. We can say that the choir education given to Pioneers in Azerbaijan during the Soviet period, which we discussed within the scope of the Soviet Period out-of-school education example, was an interesting experience in historical / sociological and cultural perspective.